

Jsoucí (jsoucno)

Jako jakýsi extrém lze chápat Parmenidovu myšlenku, že jsoucí nemá minulost ani budoucnost, ale že vždycky jest, tj. vždycky je aktuální. Odtud vedla cesta nejprve ke kompromisům, později už nechápaná jako úhyb a kompromis, nýbrž jako nový způsob domýšlení toho, co to znamená „být“. Především bylo nutno vzít docela prostě na vědomí, že již minulých, tj. bývalých skutečností je značné množství a že je musíme nutně, byť v nějakém odlišném způsobu považovat také za jsoucí, byť ne aktuálně jsoucí. A protože právě Řekové měli hodně zkušeností s obchodem, s námořnictvím a také s válčením, bylo nutno vzít na vědomí, že mít nějaký plán či program do budoucnosti vůbec nemusí (nemuselo) znamenat pohybovat se v pouhých iluzích a subjektivních představách, ale že se lze v jistém smyslu vztahovat i k budoucímu jako k něčemu dosažitelnému a tedy aspoň potenciálně jsoucímu. A tak došlo už dosti dávno k něčemu, co má podobu spíš pomalého dějinného posunu a vývoje, ale co opravdu znamenalo otevřít cestu k rozšíření myšlenky (pojetí) skutečnosti z toho, co pouze aktuálně (hic et nunc) „jest“ na to, co kdysi aktuálně bylo, ale už není, a také na to co snad jednou aktuálně bude (zvláště pokud se na tom sami budeme moci nějak podílet). V obou případech je naše činná spoluúčast bezpodmínečně potřebná, neboť k čemukoli minulému se musíme aktivně nějak dostávat, neboť nám už (rozhodně nikoli v plném rozsahu) není aktuálně k dispozici; ještě závažnější je naše aktuální (a aktivní) spoluúčast nezbytná ve vztahu k čemukoli budoucímu, přičemž díky svému vztahu k budoucnosti (a pouze díky využití vztahu k budoucnosti) jsme schopni se vztáhnout i k tomu, co už bylo a nyní není. (K čemukoli minulému se můžeme vztáhnout jen díky tomu, že na to máme čas, tj. že ten čas máme k dispozici, protože k nám stále přichází, zatímco minulost od nás odchází, uniká nám.)

(Písek, 150720-3.)